

Landbouwcentrum Granen Vlaanderen (LCG) vzw

Graanbericht Nr. 2017.G.22, 25 oktober 2017

Bladluizen in wintergranen - Toestand 23-24 oktober 2017: Verdere toename van hoge tot zeer hoge aantastingsgraad van bladluizen! Situatie is ernstig!

Op 23 en 24 oktober werden door het LCG voor de tweede week op verschillende locaties bladluistellingen uitgevoerd. Dit gebeurde in West-Vlaanderen, Oost-Vlaanderen (slechts 1 locatie!), Vlaams-Brabant en Limburg.

De waarnemingen gebeurden op 17 percelen wintergerst, 6 percelen vroeggezaaide wintertarwe en 1 perceel triticale (zie tabellen op blz. 2 en 3).

Op al de percelen die ook vorige week reeds werden geëvalueerd werd een toename (soms sterke toename) van de bladluisdruk vastgesteld. Ook op de overige percelen, op enkele na, blijkt een hoge bezettingsgraad en sterke aanwezigheid van bladluizen.

Op de percelen wintergerst die het verst ontwikkeld zijn (2e-4e blad) varieert de aantasting van 36% tot maar liefst 63% planten bezet met minstens één bladluis, in West-Vlaanderen, Vlaams-Brabant en Limburg. Ook in het 1e blad te Tienen en te Huldenberg (Vlaams-Brabant), en in het 1e blad te Geraardsbergen (Oost-Vlaanderen), blijkt reeds een duidelijke aanwezigheid met respectievelijk 9,5%, 5,3% en 6,3% van de planten met minstens één bladluis. Op de laatst gezaaide percelen in Limburg (Sint-Lambrechts-Herk en Koninksem) is in het vroege gewasstadium maximaal 1% van de planten bezet met minstens één bladluis.

Op vroeg gezaaide percelen wintertarwe, welke geëvalueerd werden in West-Vlaanderen en gezaaid werden tussen 3 en 7 oktober, varieerde het percentage planten dat bezet is met minstens één bladluis van 14% tot maar liefst 45,8 %.

Ook op enkele percelen wintergerst met Argento zaaizaadbehandeling werden waarnemingen uitgevoerd. Daar werden nagenoeg geen bladluizen waargenomen.

De voornaamste bladluissoorten die in onze streken zorgen voor virusoverdracht zijn onder andere de vogelkersluis (*Rhopalosiphum padi*) en de roos-grasluis (*Metopolophium dirhodum*).

Vogelkersluis met roodachtige vlek op het achterlijf

Lichtgroene roos-grasluis met lange lichtgroene sprieten en poten

Roos-grasluizen op het blad

WINTERGERST

WINTERGERST: percelen zonder insecticidebehandeling (geen specifieke zaaizaadbehandeling en geen gewasbescherming)

Waarnemingsplaats	Zaadatum	23-24 oktober			16-17 oktober			Ligging perceel
		Ontwikkelings- stadium wintergerst	% planten bezet met minstens 1 bladluis	Aantal bladluizen per plant	Ontwikkelings- stadium wintergerst	% planten bezet met minstens 1 bladluis	Aantal bladluizen per plant	
Limburg								
Kerkom-bij-Sint-Truiden	30 september	3 ^e blad	63,1%	2	2 ^e blad	51,9%	1	niet beschermt, grenzend aan plantages
Koninksem-1	14 oktober	1 ^e blad	0,8%	1	-	-	-	beschermt langs houtkant
Koninksem-2	14 oktober	1 ^e blad	0,8%	1	-	-	-	beschermt langs houtkant, grenzend aan maïs
Sint-Lambrechts-Herk-1	14 oktober	1 ^e blad	0,3%	1	-	-	-	beschermt langs houtkant, grenzend aan gras
Sint-Lambrechts-Herk-2	13 oktober	1 ^e blad	0,5%	1	-	-	-	niet beschermt, grenzend aan cichorei
Sint-Lambrechts-Herk-3	12 oktober	1 ^e blad	1,0%	1	-	-	-	niet beschermt, grenzend aan suikerbieten
Vlaams-Brabant								
Tienen	9 oktober	1 ^e blad	9,5%	2	-	-	-	deels beschermt, grenzend aan gras en groenbemester
Huldenberg	11 oktober	1 ^e blad	5,3%	2	-	-	-	deels beschermt
Tielt-Winge	27 september	3 ^e blad	60%	1	2 ^e blad	54%	1	grenzend aan maïs, wintergranen, gras en bos
Oost-Vlaanderen								
Geraardsbergen	12 oktober	1 ^e blad	6,3%	1	-	-	-	deels beschermt
West-Vlaanderen								
Helkijn	12 september	4 ^e blad	36,2%	3	3 ^e blad	27,7%	3	naast maïsstoppel
Zwevegem	6 oktober	2 ^e blad	45,0%	2	-	-	-	onbeschermt langs maïs
Brielen		2 ^e -3 ^e blad	9,5%	5	1 ^e blad	5,8%	1	grenzend aan bos

WINTERGERST: percelen met Argento zaaizaadbehandeling

Waarnemingsplaats	Zaadatum	23-24 oktober			16-17 oktober			Ligging perceel
		Ontwikkelings- stadium wintergerst	% planten bezet met minstens 1 bladluis	Aantal bladluizen per plant	Ontwikkelings- stadium wintergerst	% planten bezet met minstens 1 bladluis	Aantal bladluizen per plant	
Vlaams-Brabant								
Huldenberg	11 oktober	1 ^e blad	0,2%	2	-	-	-	deels beschermt
Oost-Vlaanderen								
Geraardsbergen	12 oktober	1 ^e blad	0%	0	-	-	-	deels beschermt

WINTERTARWE

WINTERTARWE: percelen zonder insecticidebehandeling (geen specifieke zaaizaadbehandeling en geen gewasbescherming)

Waarnemingsplaats	Zaaidatum	23-24 oktober			16-17 oktober			Ligging perceel
		Ontwikkelings- stadium wintertarwe	% planten bezet met minstens 1 bladluis	Aantal bladluizen per plant	Ontwikkelings- stadium wintertarwe	% planten bezet met minstens 1 bladluis	Aantal bladluizen per plant	
Oost-Vlaanderen Geraardsbergen	12 oktober	1 ^e blad	0,4%	1	-	-	-	deels onbeschat
West-Vlaanderen Otegem	3 oktober	2 ^e blad	45,8%	2,4	1 ^e blad	24,2%	3	niet beschut, naast witloof
Helkijn	7 oktober	2 ^e blad	16,3%	2	1 ^e blad	4,3%	2	naast mais en bos
Kustregio Houtem	5 oktober	2 ^e blad	15,2%	2	-	-	-	onbeschat
Gistel	5 oktober	1 ^e -2 ^e blad	16,7%	2	-	-	-	onbeschat naast gras en vanggewas
Zuikerkerke	6 oktober	1 ^e -2 ^e blad	14,0%	1,4	-	-	-	onbeschat

TRITICALE

TRITICALE: percelen zonder insecticidebehandeling (geen specifieke zaaizaadbehandeling en geen gewasbescherming)

Waarnemingsplaats	Zaaidatum	23 oktober			Ligging perceel
		Ontwikkelings- stadium triticale	% planten bezet met minstens 1 bladluis	Aantal bladluizen per plant	
West-Vlaanderen Kustregio Leffinge		1 ^e -2 ^e blad	6,5 %	1,9	onbeschat

1. Percelen wintergranen zonder zaaizaadbehandeling tegen bladluizen

+ Percelen wintergerst zonder tolerante rassen ten aanzien van het dwergvergelingsvirus

Het is **absoluut noodzakelijk alle percelen wintergranen** (wintergerst, wintertarwe, triticale, spelt) **te controleren van bij de opkomst op de aanwezigheid van bladluizen**. Deze perceelcontrole is absoluut noodzakelijk indien de omstandigheden gunstig zijn voor de bladluisaantasting zoals:

- bij vroege zaai,
- graanpercelen in de nabijheid van met bladluizen geïnfecteerde maïsvelden (zeker ook laat geoogste maïsvelden!),
- aanhoudend zacht weer, de volgende dagen blijft het nog steeds relatief zacht weer!
De temperaturen schommelen tot eind volgende week rond 12 à 13 °C met vandaag en morgen nog temperaturen tot zelfs 17 °C. Aangezien bladluisvluchten plaatsvinden bij temperaturen van 10 à 12 °C blijven de omstandigheden nog een tijdje gunstig voor verdere verspreiding en uitbreiding van de populatie.
- beschut gelegen wintergraanpercelen,
- aanwezigheid in de directe omgeving van grassen, Japanse haver als groenbemester en graanopslag.

Vooraf graanpercelen in de omgeving van maïs moeten zeer goed opgevolgd worden. In percelen waar de opkomst van de granen zich vóór de maïsoogst situeert, is het zeer belangrijk de bladluisdruk goed op te volgen. Nog niet alle maïs is geoogst, dit betekent dat tijdens de maïsoogst (zeker bij mooi weer) de bladluizen zich nog steeds massaal kunnen verplaatsen naar de graanpercelen. Waakzaamheid is in deze situatie zeker geboden!

In de herfst wordt een bladluisbehandeling aanbevolen vanaf het moment dat 5% van de planten bezet is met virusdragende bladluizen, m.a.w. 5 planten op 100 planten (Bron: Livre Blanc "Céréales"-september 2014). Doch we weten niet hoeveel % van de bladluizen virusdragend is. In deze optiek adviseert CADCO (Wallonië) te behandelen vanaf het ogenblik dat 10% van de planten bezet is met minstens één bladluis, dit is rekening houdend met een bepaalde virulentiegraad van de bladluizen (Bron: naar CADCO-Actualité-Céréales 24 octobre 2017). **Op alle waarnemingsvelden wintergerst en wintertarwe opgevolgd door het LCG zit de bladluisdruk boven deze behandelingsdrempel (van 10%) bij de wintergranen die minstens 2 blaadjes hebben; er zijn zelfs percelen tussen 36% en 63% aangetaste planten. Op de graanpercelen in het 1e-2e bladstadium hebben reeds één op de vier percelen deze behandelingsdrempel (van 10%) bereikt!** Deze bevindingen bevatten alle regio's (ook de kustregio)!

BSV Hauts-de-France (Frankrijk) adviseert eveneens te behandelen van het ogenblik dat 10% van de planten bezet is met minstens één bladluis of aanwezigheid van bladluizen gedurende meer dan 10 dagen wat ook het % aangetaste planten is (Bron: BSV Grandes Cultures Hauts-de-France, 24 octobre 2017).

Wanneer niet behandeld wordt bij het bereiken van de schadedrempel kan er in dergelijke omstandigheden zware schade optreden aan het gewas!

Percelen wintergranen waar reeds een gewasbespuiting met een insecticide werd uitgevoerd

Op deze percelen dient de bladluisdruk opnieuw opgevolgd wanneer de werkingsduur van de insecticidebespuiting naar zijn einde loopt. De toegelaten middelen zijn niet systemisch en bieden geen bescherming aan de nieuwe blaadjes gevormd na de behandeling, deze percelen kunnen opnieuw aangetast worden door bladluizen.

2. Rassen wintergerst tolerant ten aanzien van het dwergvergelingsvirus

De rassen wintergerst die tolerant zijn ten aanzien van het dwergvergelingsvirus (Rafaela, Domino, ...) moeten niet met een insecticide behandeld worden, zelfs al worden er bladluizen waargenomen (Bron: Clovis Matton, Jorion/Philip Seeds).

3. Percelen wintergranen met specifieke zaaizaadbehandeling tegen bladluizen

Op percelen wintergranen behandeld met Argento dient momenteel geen gewasbehandeling uitgevoerd te worden met een insecticide ter bestrijding van bladluizen (Bron: Bayer CropScience).

Info omtrent "[Bladluizen, overdragers van het dwergvergelingsvirus tijdens de herfst en het vroege voorjaar in wintergranen](#)" is raadpleegbaar op de LCG-website (www.lcg.be).

VOLGEND BERICHT: 31 oktober 2017

De LCG-Graanberichten worden per mail en per post verstuurd op datum van het bericht en kunnen tevens geraadpleegd worden op de LCG-website (www.lcg.be) vanaf deze datum.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden overgenomen, in eigen vorm of wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Het Landbouwcentrum Granen Vlaanderen is niet aansprakelijk voor eventuele schadelijke gevolgen die zouden kunnen ontstaan bij het gebruik van de gegevens uit deze opgave.

Project met financiële steun van de Vlaamse overheid, Departement Landbouw en Visserij,
Afdeling Beleidscoördinatie en Omgeving, Team Voorlichting

De LCG-waarschuwingsberichten komen tot stand door medewerking van volgende partners van het LCG-Vlaanderen:

- de Vlaamse overheid, Departement Landbouw en Visserij, Afdeling Beleidscoördinatie en Omgeving, Team Voorlichting*
- Inagro vzw, afdeling Akkerbouw, te Rumbeke-Beitem*
- de Bodemkundige Dienst van België, te Leuven-Heverlee*
- Universiteit Gent, faculteit Bio-ingenieurswetenschappen, vakgroep toegepaste biowetenschappen, te Gent*
- vzw PIBO Campus en het Provinciaal Instituut voor Biotechnisch Onderwijs (PIBO), te Tongeren*
- het Vrij Technisch Instituut, Land- en Tuinbouw, te Poperinge*
- het Land- en Tuinbouwcentrum Waasland (LTCW), Biotechnische & Sport, te Sint-Niklaas*